

Нині Європейська площа є важливим культурно-історичним центром міста, його візитівкою, цікавим туристичним об'єктом, транспортною розв'язкою, місцем традиційних свят, політичних акцій тощо. Час змінює місто, і вже неодноразово Київською міською владою ставилось питання про реконструкцію Європейської площі. І дуже хочеться, щоб наша епоха внесла свій історичний штрих, не знищивши досягнень минулого, примноживши привабливість, зробила її більш затишною, менш політично заангажованою і ближчою до киянина та гостей міста.

Список літературних джерел

1. Ковалинський В. Київські мініатюри. Книга третя.-К.:2004.- 456 с.
2. Там само.
3. <http://new.pamyatky.kiev.ua/streets/grushevskogo-mihayla/miskiy-sad-18-20-st>
4. Гирич І.Київ ХІХ-ХХІ ст. Путівник.- К:ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»,2013.-256 с.
5. ЦДІАКУ.-Ф,оп.І, спр.14594
6. Ернст Ф. Київ: провідник. – К, 1930. – С. 332, 333.

Павлюк А.П.,

к.е.н., с.н.с.

Національний інститут стратегічних досліджень

ПОЛІТИКА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ

Безпечне та ефективне споживання енергії є однією з ключових проблем сучасного суспільного розвитку – від рівня місцевої громади до глобального суспільства. Підвищення рівня енергоефективності визначено серед стратегічних завдань у досягненні цілей сталого розвитку України [1].

За оцінками Європейської комісії, 80 % споживання енергії та викидів діоксиду вуглецю пов'язані із функціонуванням міст. Саме тому міста відіграють вирішальну роль у зменшенні енергоспоживання та пом'якшенні наслідків зміни клімату шляхом реалізації політики енергоефективності. За даними Мінрегіону України, досвід упровадження

проектів з енергоефективності, що реалізувались у Луцьку, Дніпрі, Харкові, Одесі, Києві, показав економію споживання енергії до 70 % [2].

Ефективність енергоспоживання впливає на всі складові забезпечення сталого розвитку міста: економічну – через детермінування виробництва та конкурентоспроможності; соціальну – через вплив на вартість життя, якість комунальної інфраструктури, комфортність житла, здоров'я населення; екологічну – через вплив на забруднення навколишнього середовища та зміну клімату. Високий рівень і неефективне споживання енергії та постійне зростання цін на енергоресурси ведуть до збільшення енергетичного навантаження як на бюджети домогосподарств, так і на бюджети міст, вимагаючи спрямування значної частки доходів на оплату енергії.

На даний час сфера енергоефективності в містах характеризується низкою негативних тенденцій. Майже 80 % житлового фонду потребує термічної модернізації. Понад дві третини житлових будинків, під'єднаних до централізованих систем теплопостачання, та три чверті будинків, приєднаних до мереж водопостачання, залишаються без вхідного обліку споживання. Відсутність обліку та засобів регулювання споживання є головною причиною нерозуміння споживачами потреби економити. Будівлі бюджетного сектору (школи, лікарні, адміністративні будівлі) використовують багато теплової енергії (більше 30 % якої втрачається), не створюючи при цьому комфортних умов для користувачів.

За даними дослідження щодо оцінки структур енергоменеджменту в містах, проведеного Асоціацією «Енергоефективні міста України», 78 % міст не мають структур енергоменеджменту і лише 22 % міст в тій чи іншій формі ведуть таку діяльність. Це свідчить про недостатню адміністративну спроможність реалізувати проекти в сфері енергоефективності в містах. Водночас, міста, які створили структури енергоменеджменту та впроваджують енергетичні політики, з 2013 року демонструють скорочення частки витрат на оплату енергоресурсів бюджетних закладів у загальному міському бюджеті та ріст інвестицій у сферу енергоефективності [3].

Політика енергоефективності міст покликана підвищити економічну спроможність громади, заощаджувати кошти домогосподарств, створювати робочі місця, стимулювати інвестиції в місцеву економіку та захищати навколишнє середовище, а відтак, забезпечити перехід міст на траєкторію сталого енергетичного розвитку.

Формування політики енергоефективності міст має відповідати принципу субсидіарності, щоб створити синергію між проектами з енергозбереження, що реалізуються на державному, регіональному та місцевому рівнях. Реалізація політики енергоефективності вимагає інституційної спроможності на рівні міста, що включає відповідні людські ресурси в енергетичній сфері, доступ до фінансування проектів та потенціал управління. Можливості окремих міст щодо наявності цих ресурсів значно відрізняються, тому важливу роль має відіграти міжмуніципальне співробітництво для обміну досвідом та реалізації спільних проектів.

До основних напрямів політики енергоефективності міст, відповідно до Енергетичної стратегії України на період до 2035 року [4], належать:

- впровадження та вдосконалення на рівні міста, бюджетних та адміністративних будівель та підприємств системи енергетичного менеджменту відповідно до вимог стандартів та міжнародних угод;
- стимулювання енергозбереження на рівні споживачів, виховання свідомості енергозбереження у громадян, заохочення до використання енергоефективних побутових приладів та освітлення;
- скорочення енергоспоживання домогосподарств, комерційного та комунального секторів на потреби опалення шляхом підвищення енергоефективності житлових і громадських будівель;
- забезпечення повноти та прозорості обліку всіх форм енергії та паливно-енергетичних ресурсів;
- підвищення енергоефективності в секторах генерації, транспортування та розподілу енергії шляхом оптимізації використання потужностей, технічної та технологічної модернізації;
- стимулювання підвищення енергоефективності шляхом адресної монетизації субсидій кінцевому споживачеві, мінімізація обсягів субсидування у перспективі;
- запровадження енергоефективних та екологічно безпечних систем громадського транспорту у містах на основі використання електричних транспортних засобів.

Органи місцевого самоврядування міст забезпечують реалізацію політики енергоефективності шляхом:

- прийняття комплексних програм з енергоефективності з чіткими цілями та завданнями, із залученням громадськості до їхнього розроблення та моніторингу виконання;
- запровадження систем енергетичного менеджменту, орієнтованих на інноваційні практики;
- розробки та затвердження планів (схем) розвитку місцевих систем енергозабезпечення, міських програм модернізації комунальної теплоенергетики;
- узгодження інвестиційних планів комунальних енергетичних підприємств;
- реалізації потенціалу енергозбереження та енергоефективності, відновлюваної енергетики на місцевому рівні.

У 2017 р. прийнято низку законів та нормативних актів, що формують законодавчу базу реалізації політики енергоефективності міст. Зокрема, закони «Про Фонд енергоефективності», «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», «Про енергетичну ефективність будівель», що запроваджують нові механізми політики енергоефективності.

Крім державних органів, інституційну підтримку містам у впровадженні систем управління енергією, розробленні планів дій для реалізації енергетичної політики надає Асоціація «Енергоефективні міста України», яка на сьогодні об'єднує більше 70 українських міст з усіх регіонів України. Асоціація є національною структурою підтримки в Україні Угоди Мерів – ініціативи, започаткованої Європейською комісією у 2008 р. для заохочення й підтримки зусиль місцевих органів влади у сферах розробки й реалізації політики сталого енергетичного розвитку. На сьогодні до Угоди Мерів приєдналися муніципалітети з 52 країн світу (7607 підписантів), у тому числі 145 підписантів від України [5]. Угодою передбачено розроблення й реалізацію органами самоврядування міст Планів дій зі сталої енергії.

Фінансування заходів в рамках реалізації політики енергоефективності міст забезпечується як із державного та місцевих бюджетів, так і з інших джерел. Зокрема, доволі ефективною виявилась державна програма «теплих кредитів». На її реалізацію у 2018 р. передбачено 400 млн. грн. Загалом, за даними Мінрегіону України, з жовтня 2014

р. програмою «теплих кредитів» вже скористалися 320 тис. родин на загальну суму понад 4 млрд. грн. З 2018 року започатковує діяльність Фонд енергоефективності, для якого передбачено фінансування в обсязі 1,6 млрд. грн.

Крім державної програми «теплих кредитів», для місцевого самоврядування розроблено систему програм здешевлення кредитів на енергоефективні заходи. У 2016 р. реалізувалось 216 відповідних муніципальних програм, у 2017 р. - 287.

Реалізація проектів з енергоефективності в Україні отримує значну фінансову підтримку від міжнародних фінансових організацій, Європейського Союзу та в рамках двостороннього співробітництва. При цьому пріоритетом є підвищення енергоефективності в громадських будівлях, що є ідеальним інструментом для підвищення обізнаності про необхідність ефективного використання енергії та заохочення користувачів до покращення енергозбереження у власних будинках.

Список літературних джерел

1. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiahnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr>.
2. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/press/news/monetizatsiya-subsidiy-tse-mozhlyvist-subsidiantam-doluchitisya-do-program-z-energoefektivnosti-zubko/>
3. Зелена книга з енергоефективності на муніципальному рівні - http://cdn.regulation.gov.ua/3b/d3/cb/a5/regulation.gov.ua_File_185.pdf
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» від 18 серпня 2017 р. № 605-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250250456>
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uhodameriv.eu/Piidpisanti.html>